

שלום לכולם,

ראשית אני מבקשת לברך את יהודית על חזרתה הביתה וכמובן גם לעריכת העלון. לפני שבוע הייתה שיחת קיבוץ, שאיחדה בתוכה מספר נושאים משמעותיים, עליהם שקדו ועדות, צוותים והנהלות במהלך החודשים האחרונים: תהליך האסטרטגיה הפיננסית של הקיבוץ תקנון הפנסיה ותוכנית כלכלית להעלאת הפנסיה לרף של 4250 בגיל 67. בשיחת הקיבוץ, אושרה המדיניות הפיננסית שגובשה. בשל עומס הנושאים בשיחה תקנון הפנסיה ותוכנית ההעלאה רק הוצגו לחברים, אך לא הספקנו לדון בהם ואנו נתאם שיחת קיבוץ נוספת בהקדם, לצורך דיון בנושאים אלה. יש לציין, כי העקרונות אשר עמדו לעיני הנהלות בהכנת הנושאים היו יצירת מענים והתייחסות לשכבות האוכלוסייה השונות ולקבל החלטות שניתן ליישמן.

בישיבות המזכירות האחרונות עלו הנושאים הבאים לדיון:

1. **הקמת בית כנסת ביישוב**- נערך מפגש לחברי הקיבוץ עם תושבים מההרחבה אשר יזמו את הקמת בית הכנסת. בדיון הועלו דעות שונות בנושא. המזכירות דנה בהיבט הנוגע באופן ישיר לקיבוץ והוא מיקום בית הכנסת וקבלה החלטה, כי הקיבוץ לא יעמיד קרקע או מבנה, בתחומי הקו הכחול, לצורך הקמת בית כנסת ביישוב. הנושא יובא לשיחת הקיבוץ, לפני אסיפת הישוב
2. **בחירת חברי מזכירות**- עפ"י החלטת המבנה הארגוני ניתן היה לבחור בין 2-3 נציגים למזכירות. המזכירות החליטה כי בשלב זה ייבחרו שני נציגים נוספים ולאחר קליטת החברים החדשים יפתח מכרז לחבר מזכירות נוסף. החלטה זו נועדה לאפשר למי מהחברים החדשים המעוניינים להיכנס למזכירות להציג מועמדותם לאחר הקליטה לחברות. חברי המזכירות שייבחרו עתה יחליפו את שלומית וריקי, שסיימו תקופת כהונה ארוכה.
3. המזכירות החליטה על השהיית בחירת והפעלת הנהלת קהילה מתוך רצון להשאיר את ניהול הקהילה בידי גוף אחד, המזכירות, שירכז את מכלול הנושאים. הבקרה החודשית על תקציב הקהילה ייעשה, כפי שנעשה בשנה האחרונה על ידי צוות של בעלי התפקידים המורכב מאבי-מרכז המשק, חמוטל-מנהלת הקהילה, יעד-חשב, אליז-גזברית.
4. עוד בנושאי **המבנה הארגוני**- עפ"י החלטת הקיבוץ הוחלט על שינויי וצמצום משרות במסגרת זמן של עד סוף שנת 2012. הדבר מטופל לצורך עמידה בהחלטות הקיבוץ השונות, על ידי הצוות הניהולי. כמו כן, ייערך סבב פגישות של שלומי וחמוטל עם רכזי הועדות והצוותים לבחינה מחודשת של היקף הפעילות ומשמעותו.

5. **אתרי מורשת** - נושא מורשת הקיבוץ הינו נושא מרכזי עבור חברים רבים בקיבוץ והועלה לדיון גם בעבר. המזכירות דנה לאחרונה באופן שימור המורשת והחליטה, כי מבנה הסילו ישמש כמבנה בו ירוכז נושא המורשת הקיבוצית. במקביל לכך, ועל מנת לטפל בנושא ייצא מכרז לבניית ועדת מורשת, ועדה אשר חברה יפעלו בהתנדבות. בזמן הקרוב ייתלה מכרז על לוח המועדות לצורך איוש הועדה. באותו נושא החליטה המזכירות על הריסת אתר "חומה ומגדל". אתר זה מהווה מקור לתחושה של נוסטלגיה אולם במצבו הנוכחי מהווה סיכון משמעותי. נבחנו אפשרויות שונות לצורך בניה מחדש ושימור המקום אך מדובר בהשקעה של מעל 100 אש"ח רק על מנת להביאו למצב שיאפשר פתיחתו מחדש ולאחר מכן יידרשו סכומים נוספים לצורך תחזוקה שוטפת. לאור המצב המתואר החליטה המזכירות, כי אין אפשרות לשקם את המקום.
6. **מחירי האוכל בחדר האוכל** - המזכירות דנה יחד עם לילי לזרקביץ במדיניות המחירים בחדר האוכל. היה דיון ער, שסבב סביב הצגת שני מחירים לאוכלוסיות השונות, האוכלות בחדר האוכל. הדיון נסב סביב המשמעות שתהיה להצגת המחיר הגבוה וקבלת הנחה במועד התשלום, על מנת להציג מחיר אחיד למול השאר המצב כמות שהוא ושדר המועבר בכך ללקוחות חדר האוכל. המזכירות תומכת בציון מחיר אחד, ומתן ההנחה לחברי הקיבוץ יתבצע במעמד הקניה, אולם תמתין בהחלטתה לקבלת תגובות מהציבור בנושא הנ"ל.

נושאים שוטפים:

- בתקופה הקרובה יתחילו בבניית **מגרש חניה לבי"ס ה"אלה"**. תיתכן אי נוחות זמנית באזור ואיתכם ההבנה.
- תיקוני בגדים** - רבקה קלנר החליטה לקחת פסק זמן מתיקוני בגדים. ניתן יהיה להביא בגדים לתיקון לבית הלבוש לפנינה.
- מכרז הנוי** - עפ"י החלטת היישוב והקיבוץ בתהליך הגישור, הנוי היישובי ייעשה ע"י קבלן אחד. נערך מכרז אליו נגשו מספר קבלנים ובשבועיים הקרובים עתיד ועד האגודה לקבל החלטה על הקבלן הזוכה. לאחר מכן יתחיל תהליך חפיפה בין הקבלן הזוכה לבין פיצוין.
- חשמליה** - אמנון החליט לממש את האפשרות להפחית משעות עבודתו וכעת יעבוד עד שעות הצהריים בחשמליה. שאר הצוות ממשיך לעבוד כרגיל.
- בית הבנים** - כפי שנמסר בעבר החל מחודש אפריל 2012 בית הבנים מופעל על ידי המועצה.
- פאב** - אורי אגוזי סיים את תפקידו לאחר מילוי התפקיד באופן מקצועי, אכפתי ומסור ביותר. יחליף אותו דן מודעי ואנו מאחלים לו הצלחה רבה במילוי התפקיד.
- ועדכון אחרון בנושא צמ"ד - כידוע, בהגרלה על סדר בחירת המגרשים, השתתפו 13 משפחות. נכון להיום, יש מגרש פנוי. **נבקש כי בני קיבוץ שמעוניינים להיכנס לפרויקט יפנו בהקדם האפשרי לרינה קרן.**

Le Jardin de la Penne

התקיים דיון בהנהלה עסקית והוצג סיכום "האחזקות".
האחזקות כולל בתוכו את ענפי החקלאות – רפת, לול, תאגידיים- כולל מתכת, שותפות "צבר קמה", מחצבה, איזור תעשייה, נכסים מניבים – קרקעות.
בשנת 2011 התוצאות היו גבוהות מהתוכנית כאשר התורמים המרכזיים לכך היו **לול הרבייה ומפעל המתכת** שהפיקו תוצאות גבוהות ביחס לתחזית.
הרפת סיימה בתוצאה סבירה, למרות בעיות תחלואה בעדר, שנאלצנו להתמודד איתן במשך שנתיים. **במחצבה** עברנו שנה קשה, והרווח נשחק.
קרקעות ונכסים מניבים – עמדנו בתוכנית שהוצבה.
שותפות "צבר קמה" – תוצאות מקצועיות טובות ורווח מעל לתוכנית.

ניתן לומר שאנחנו בשל היותנו משק מגוון מסוגלים "לספוג" מכות שנוחתות עלינו ולהמשיך לתפקד מבחינה כלכלית.
השנה **מפעל המתכת ולול הרבייה** הובילו בתוצאות הטובות, ומאידך עמדנו בפני קשיים רבים **במחצבה ובענף הלול**.

הקשיים **במחצבה** באים מכיוון הרגולציה, מינהל מקרקעי ישראל מערים עלינו קשיים רבים ודורש מאיתנו להסדיר את היתרי הכרייה, אנו שייכים למחוז ירושלים הנחשב לקשה ולמסובך שבמחוזות המינהל, נקלענו בעל כורחנו לתקופה של חילופי תפקידים במחוז, והבנות שהשגנו בעמל רב, התבטלו בהינף יד. אנו מנסים להסדיר ולהגיע להסכמות חדשות.
בענף הלול – יש עודפים גדולים בביצים ובשר, כתוצאה מזה לול הפיטום אינו פעיל, גם בשלוחת הרבייה למרות השנה הטובה שהייתה, העתיד מראה שנידרש לקיצוץ של 12-15% מיכולת היצור שלנו, בימים אלה ראשי ענף הלול בארץ מנסים להגיע להסדר עם המדגרות והמשטות, שאחריו נדע בצורה יותר מדויקת היכן אנו עומדים.
שותפות "צבר קמה" – שנת 2011 "האירה" פנים לשותפות החדשה, התוצאות היו טובות, הכניסה לשותפות מבחינה ארגונית וחשבונאית התנהלה בצורה חלקה, פה ושם היו מספר מחלוקות קטנות שיושבו בהסכמה. בנוסף שורת הרווח הייתה טובה, ההשפעה העיקרית על התוצאות הטובות באה מענף הכותנה שפדה מחירי שיא מול יבולים טובים ואיכותיים, הרימונים אמנם פדו מחיר נמוך יותר מאשתקד אך עדיין מובילים מול שאר הגידולים במטעים, והירידה הייתה פחות קשה ממה שצפו, כמו כן "עזרו" לתוספת הכנסה שטחים צעירים שניכנסו לניבה מלאה.

מאגר "ברקאי" – ע"י כפר הרי"ף, הפך ליחידת רווח עצמאית המוכרת מים ל"צבר קמה", ומהווה מקור הכנסה חדש נוסף.

ענף הרפת – ב-2011 ניתן היה לייצר חלב מעבר למיכסה, כי היה ביקוש בשוק החלב. אצלנו, עסקנו במיגור מחלה שדרשה הוצאת הרבה פרות חולבות מהעדר, ולכן לא הצלחנו להשתתף "בחגיגה" של ייצור החלב.

הכוונה שהמהלך שנעשה יוכיח את עצמו בשנת 2012 כנכון, ויוביל את הרפת לדרך חדשה.
ענף הקרקעות ונכסים מניבים – מבוסס על הכנסות מהשכרות מבנים ושטחים, הנכסים המרכזיים הם המשחטה ואיזור התעשייה, בנוסף השכרות מבנים בתוך הקיבוץ.

הפרויקט הסולארי שתוכנן לקום באיזור "מסה" ע"י המאגר החדש ניתקל בקשיים בירוקרטים, ומנסים למצות את התהליך ובכל זאת לקבל את האישורים הנדרשים, בינתיים מחירי הפדיון עבור החשמל המיוצר ע"י המערכת הסולארית יורדים, וכדאיות ההשקעה תצטרך בדיקה מחודשת.

כמו כן יש כוונה להקים מערכת סולארית על גג המפעל לצינורות באזור תעשייה. בנוסף: מערכת סולארית ברפת המניבה רווח קבוע, והגנרטור להשלת עומסים ע"י החשמליה. **ענף המתכת** הגיע לרווחים יפים, "מגלן" שלוחת הפלסטיקה הביאה הכנסות ורווחים מעל לתחזית.

הצפייה לשנת 2012: יציבות בהכנסות בענף הלול בשלוחת הרבייה, אך עם תחזית להרעה בתנאים לאור המשבר הארצי בענף, שיבוא לידי ביטוי בשנת 2013. הפיטום יסבול מאבדן הכנסה, במצב הנוכחי לא כדאי לגדל בלולים הקיימים. ברפת – שיפור לעומת אשתקד, לאור הפעולות שננקטו. במחצבה – הסדרה מול המינהל, תיקח זמן, ותבוא לידי ביטוי בירידה בפעילות. קרקעות – יציב, עם מגמה לפיתוח בנושאים שהצגתי, הנושא הסולארי, השכרות נוספות. באזור התעשייה ובקיבוץ. מפעל המתכת – שיחזור והמשך ההצלחה של השנים האחרונות תוך כדי כניסה לשווקים חדשים ופיתוח מוצרים חדשים.

בסה"כ ניתן לומר שאנו שומרים על יציבות כלכלית לאורך השנים, למרות ומול השינויים הרבים שנכפים עלינו ע"י המוסדות הסטאטוטוריים, אנו מצליחים לפרנס עצמנו בכבוד, והראייה שמדי שנה כבר מספר שנים אנו מקיימים חלוקת רווחים לחברים.

כתב: אבי.

אצולו, אל וניצן וכל המשפחה
ברכות חמות אהולצת הבן והנכד נועם

אאופנה וצביקה איצן וזהר וכל המשפחה
ברכות חמות אהולצת הבן והנכד יונתן.

אעמיפה וכל המשפחה
ברכות חמות אהולצת הנינה רומי
נכדה אנוסה וסופר.

לכל חברי כפר מנחם- צוות דיון ערכי מתכבד לעדכן אתכם בסיכום שלב א'

במהלך השנה האחרונה התקיים בקיבוץ תהליך, שהתמקד בניסיון להגדיר את ערכי הליבה החשובים לנו ובבחינת רמת השותפות בה אנו מעוניינים, על מנת להבטיח לעצמנו חיים איכותיים בקיבוץ.

הצוות, שפעל בהנחייתו של אהרון ארז, חבר הסוללים, גיבש רשימת ערכים ועל בסיס רשימה זו הביא לציבור הצעות לשינוי. במהלך הצגת הדברים בפני החברים עלתה בקשה לשתף את כלל חברי הקיבוץ בדיונים על הגדרת הערכים, לפני גיבוש הצעות לשינוי. בעקבות פניה זו הוחלט על קיום חוגי דיון אליהם יוזמנו להשתתף ולקחת חלק כל חברי הקיבוץ. במהלך החודשים האחרונים התקיימו 5 חוגי דיון. החוגים הונחו על ידי חברי הקיבוץ והשתתפו בהם כ-75 חברים מכל שכבות האוכלוסייה, כולל משפחות הבנים המועמדות להיקלט בקיבוץ במסגרת צמ"ד. במהלך הדיונים בא לידי ביטוי, באופן בולט, הרצון להמשיך ולקיים חיים קהילתיים, לשמור ולטפח מערכות חינוך ובריאות ברמה גבוהה, לקיים פעילות תרבותית קהילתית, לשמור על סביבת חיים מטופחת ולהבטיח תנאי חיים הוגנים לכל חברי הקיבוץ (ערבות הדדית). לצד הרצון לשמירה על חיי קהילה הועלה הצורך להתאים את יישום הערכים לתנאי החיים המשתנים ולתהליכי ההפרטה בקיבוץ.

הן בצוות והן בדיונים הייתה התייחסות לנושא היישוב והערך המוסף של האגודה. אהרון שתף את הצוות כי מניסיונו, תהליך הגישור וההסכם הפורמאלי בין הקיבוץ ליישוב ישנה משמעות מבחינת התייצבות היחסים והשירותים. הדבר יבוא לידי ביטוי משמעותי ככל שיעבור זמן.

בשלב זה יש לבחון כיצד ממשים את הערכים שעלו ועל פי איזה נורמות התנהגות נוהגים. בימים הקרובים יתכנס הצוות לגיבוש הצעות להחלטה ברוח הדיונים והתהליכים המקבילים (קליטה, אסטרטגיה פיננסית ותהליך הגישור) את ההצעות (הצעות החלטה אופרטיביות) נגיש למזכירות להמשך טיפול מול כלל חברי הקיבוץ. יהיו נושאים - אשר אופי הדיון והדילמה מורכבים - בהם יוגשו יותר מהצעת החלטה אחת שתובא בפני הציבור להכרעה.

צוות הדיון הערכי .

*אניצ'ן בן צבי שהתטיסה לצה"ל
איחולי צ'ק צ'לחה ובהצ'לחה*

בעונת הגשמים תשע"ב ירדו 518.5 מ"מ גשם.

ערכים וקיבוץ / נורית גלינה

נכתב בעקבות מפגש של הדיון הערכי

בימים שבהם מתעורר עם ישראל מהחלום הקפיטליסטי שמכרו לו ודורש צדק חברתי, חשובה כפליים היערכות הקיבוץ לא לאבד מצלמו וערכו. הרי ליבת הקיבוץ מושתתת על ערבות הדדית ונשאלת השאלה אם רוצים גם אנו להפוך לחברה אורבנית קפיטליסטית או להיות חברה סוציאלית בעלת ערבות הדדית בכל הערכים.

מהי ערבות הדדית? – איכפת לי ממך ואיכפת לך ממני. אם אני עשיר ואתה עני אוותר על חלק ממה שיש לי, כדי לאפשר לך קיום בכבוד ושלא תצטרך לבוא ולבקש.

צדק חברתי וערבות הדדית אלה הם הערכים הבסיסיים של הקיבוץ.

בקיבוצנו המופרט ירדו באופן משמעותי ערכי הצדק החברתי והערבות ההדדית.

הטרנד החדש הוא קיצוץ המס הקהילתי שהוא היפוכה של הערבות ההדדית. במה מותר החברה הקיבוצית על סביבתה – במסי קהילה ואיזון גבוהים. אם נוותר על הערכים הבסיסיים הללו, לא נהיה עוד קיבוץ אלא חברה קפיטליסטית בה אדם לאדם זאב.

בואו נחשוב פעמיים לפי שאנו מבטלים את ערכי הליבה שלנו.

סיבסוד בחינוך (בהתאם להכנסות) ובבריאות ומס איזון גבוה לעשירון העליון.

ערך ההתנדבות גם הוא ערך מקודש ולא מובן לי מדוע כל הצעירים שלנו (כולל החדשים) לא מתנדבים להרים את החגים למען מורשת לילדיהם.

במהלך מרץ דיווחה חמוטל, כי לא תמשיך לכהן כמנהלת קהילה קדנציה נוספת.

וטרם הוחל בחיפוש מחליף!

ניסיוננו בחיפוש מנהלי קהילה שכירים מלמד שהתהליך לוקח זמן רב ובתקופת הביניים, עד שנמצא בעל התפקיד המתאים, דברים רבים לא מטופלים.

נראה לי, שיש צורך להתחיל מיידית בחיפוש מנהל קהילה ויפה שעה אחת קודם!

יהודית אפרתי.

הקלפי לבחירות להסתדרות תוצב במועצה ב- 22.5.12 בין השעות 11.30 -ל-16.00

*לאורי אלוזי התוצבה והמפכה אל שנים אפואיות
בניהול מוצלח של הפסא והפלאחה מאעסיק בעתיד.*

הנה הסיצה פוריה

בחמש וחצי ככל יום ראשון

ככל דרי בית הדך, מראשון עד
אחרון,

מתכנסים להט בחדר הביולוי,

מתיישיבים ומחכים שט המתח גלוי

שעת התרבות וההשכלה תאיצ:

שעת הקריאה של פוריה.

לפני שהיא פותחת בקריאה,

היא ממלאת את תפקידה

כנציגת צולט-החולץ

(בציקר של רחבי הקיבוץ)

ומוסרת במאור פנימ

על מלט האוויר ועל חידושים

או מי נבחר לתפקידים,

טט במרחב הכללי והפרסונאלי

הכל, כמובן, במישור הזוקאלי,

למשל מי התחתן עם מי

ומי ילדו נכדה למי,

מה פורח בשדה

ובכלל מה כאן חדש ונאה.

ואז היא שולפת שבוצוני הקיבוצים

וקוראת בקולפה, קול מלאכיט,

חדשות וישנות מרחבי התנועה,

לפעמים על הצצה חדשה,

על להקת מחול או על תזמורת,

על אמנות או על סיפורת,

או דווקא חדשות קיבוץ אישיות

של הישטים, אץ כשאלונות...

לציתים היא ספר חדש מציגה

עט פרקי מציאות או אגדה,

והכול שרויים בצולט אחר.

אק השעה חולפת מהר...

והנה שש וחצי - ופוריה נפרדת

מכל מאליניה ובאולט מהדהדת

קריאת "שולט" ואמירת "תודה",

ו"להתראות בשבוע הבא!".

יואל דרוט

אִפְּנוּ חֶזֶק

כל השנים היינו מתכנסים
לשיחות קיבוץ או בערבי הגים,
ולפתע קמה הבורה לא-צפויה
של נשות-מופת רבות השראה
והמציאה מפגש בעל אופי אחר :

"אִפְּנוּ חֶזֶק"

אז נקרא הידד בקול נישא ורם
לאוכמה-עמליה-שלומית-ומרים !
והנה לא מסורת הג ולא דיון אקטואלי
כי אם מפגש פתוח, בלתי-פורמאלי,
שמביא אותנו, הברה וחבר,

אִפְּנוּ חֶזֶק .

ואם לאחרונה מחפשים דרך ונתיבה
לגיבוש הקיבוץ וכל הקהילה,
ואם עכשיו תרים אחר ערכים
שיחזקו את כפר מנחם לדורות רבים,
נדע כי "אצלנו בחצר" היא לא רק דרך
אלא במלוא המשמעות, גם - ערך !

עם גדעון, סיגל, נטע, שרון ואיציק

אנו אבלים על מות חברתנו

שושקה גוטליבר

שושקה קורות חיים 26.4.2012

שושקה נולדה בשנת 1935 בעיר קרמנשא שבאיראן, להוריה אברהם ושמסי כוהנים. שמה היה ויולט.

היא הייתה בת שלישית מתוך 7 אחים ואחיות. אביה עסק במסחר ואמה עקרת בית. המצב הכלכלי היה טוב, והמשפחה הייתה אמידה, עם בית גדול, חצר גדולה והחיים היו טובים. שושקה זכרה את משפחתה כמשפחה חמה ואוהבת. היא למדה בביה"ס אליאנס וקיבלה חינוך צרפתי. שושקה הייתה תלמידה טובה ואהבה מאוד ללמוד.

בשנת 1950 עלתה שושקה לישראל במסגרת תנועת החלוץ. היא הצטרפה מיד לחברת הנוער "יסעור" בכפר מנחם, אליו הגיעה בעקבות אחיה איציק, שהגיע לקיבוץ חצי שנה לפניו. ההתאקלמות הייתה קשה, בעיקר עקב גילה הצעיר. שפה זרה, תרבות שונה, מאכלים בלתי מוכרים ובעיקר ללא המשפחה האהובה. גם שמה שונה, כמנהג הימים ההם מויולט, שאותו כה אהבה, לשוונה. מבלי לשאול את רשותה.

בחברות הנוער של אותם ימים היה מקובל, חצי יום לימודים וחצי יום עבודה. שושקה השתלבה במהרה בענף הדיר. היא אהבה מאוד לצאת עם העדר למרעה ולטייל בכל האזור. כל תקופת עבודתה בדיר, הייתה עבודה תקופה יפה, שאותה אהבה מאוד.

כמנהג אותם ימים, אומצה שושקה ע"י משפחת יודוביץ' בכפר מנחם והייתה להם כבת ואחות. לאחר סיום הלימודים, התגייסה שושקה לנח"ל ושירתה בגבול הצפון ולאחר מבצע קדש, גם באזור עזה.

ב-1956, השתחררה וחזרה לקיבוץ והשתלבה כמטפלת במערכת החינוך ולאחר מכן גם ריכזה את ועדת החינוך.

היא אהבה מאוד את הקיבוץ, צורת החיים השיתופית והעזרה ההדדית. לאחר זמן חזרה לאיראן לבקר את הוריה ומשפחתה. כוונת ההורים הייתה להשאירה שם, אך הגעגועים לישראל ולקיבוץ, גברו ובעזרת אחיה איציק, חזרה לכפר מנחם.

ב-1965, נישאה לגדעון ולזוג נולדו שלוש בנות, סיגל, נטע ושרון. בהמשך התרחבה המשפחה עם עוד תשעה נכדים.

בקיבוץ עסקה שושקה בחינוך ואף ריכזה את ו. החינוך. היא הייתה גם אקונומית, מספר פעמים ומילאה עוד מספר תפקידים.

בשנים האחרונות, עסקה שושקה במקצוע אותו אהבה יותר מכל - הקוסמטיקה. ביחד עם שולמית הקימה ענף לתפארת, ששירת נאמנה את חברות הקיבוץ וגם לקוחות מבחוץ. היא השקיעה את כל כולה בעבודה זו.

שושקה היוותה אוזן קשבת לכל דורש והייתה אישה יפה ואצילית ומאד אהובה בכפר מנחם. מותה בא עלינו בחטף וכרעם ביום בהיר באמצע חגיגות ים העצמאות. הקיבוץ כולו משתתף בצערם של גדעון, סיגל, נטע, שרון איציק וכל המשפחה. יהי זכרה ברוך.

אמא יקרה

בלכתך נפערה בלב כולנו תהום.

אנחנו המומים וכואבים, את לכתך הפתאומי.

את, שהיית עמוד התווך של משפחתנו הותרת אותנו יתומים.

בשבילנו אמא, היית תמיד מודל דוגמא ומופת באצילות הנפש שלך, בטוב ליבך ובנעימות הליכותיך.

עם כל אחת מאיתנו בנית קשר עמוק וייחודי לה.

גידלת אותנו באהבה אין קץ, בחום ומגע, באמונה ביכולותינו.

ידעת להעצים ולחזק.

הנחת לרגלנו את המצע עליו ראוי לכל ילד לגדול ועל מצע זה אנחנו צועדות בשבילי החיים ודרכו הפכנו לנשים ולאמהות, שאנו היום.

לימדת אותנו את אהבת הטבע ואת אהבת האדם תמיד הדגשת את הפן האנושי של הדברים וקידשת את ההגינות והצדק, היית אדם מצפוני ורגיש.

לאורך כל חיינו, מילדותנו הקטנה, היית מעורבת אבל לא מתערבת, מנחה אך לא מבקרת ותמיד תמיד תומכת.

מעולם לא התכופפת לכללי המסגרת ותמיד פעלת על פי צו ליבך בנוגע לגידול בנותיך.

יחד עם זאת, תמיד היית אהובה ומוערכת בקהילה בה בחרת לבנות ביתך ולנהל חיך.

כשבגרנו והתחתנו אספת אל ביתך גם את בני זוגנו, את רונן דרור ואורן באהבה גדולה, כאילו היו ילדיך, והם החזירו לך אהבה. העריצו את הבישולים שלך ואת רוחב הלב שלך.

קצרה היריעה מלספר על הסבתא האדירה שהיית לכל נכדיך.

עוד משהיו תינוקות רכים, תמיד לקחת אותם בזרועותיך, תמיד אהבת כל כך והם האירו את עיניך. לא היה תינוק שלא נרגע בזרועותיך, ידיך הטובות והחמות תמיד העבירו להם את הרוגע והאהבה הענקית שהייתה בך.

ככל שגדלו, כך צמח והעמיק הקשר ביניכם. עם כל אחד מנכדיך מצאת שפה במקום הייחודי לו. ידעת לזהות המופלא בכל אחד מהם ולהתפעל ולעודד אותו.

לא הייתה כמוך מספרת סיפורים. מתוך ליבך היית בודה אינספור סיפורים ומעשיות ומספרת בעל פה למאזין הצעיר.

עודדת אותם לסקרנות ולחקר, טיפחת אצלם את הצמא ללמוד ולדעת. פינקת אותם בבישולך. טיילת איתם ושוחחת איתם. תמיד היית בשבילים אוזן קשבת ונושאת עצה. מעולם לא איבדת את סבלנותך, אף פעם לא התלוננת שקשה לך או שאת לא יכולה. תמיד הזמנת, תמיד רצית, ראית בבילוי עם בני משפחתך זכות גדולה, זמן יקר מפז. והם כולם, מגדול ועד קטן החזירו לך באהבה גדולה. אמא, ברוחב לב ובאהבה, בניתם את ואבא בית לכולנו. בית שקשה למצוא כמותו. שיתפתם פעולה ולא היה דבר שלא הייתם עושים למעננו תמיד. כל אחד מאיתנו נושא בליבו את המתנות המיוחדות שהשארית בשבילו. הלב בוכה ועם זאת שר, שר את השיר שלך, על שזכינו לקחת חלק בחייך, אשה אמא וסבתא גדולה, אשה שכולה יופי אצילות ואהבה. נזכור אותך ונכאב את לכתך אוהבים אותך מאוד מאוד...
סיגל, נטע ושרון.

סבתא,

זאת שגידלה אותנו מהיום הראשון בארץ בחו"ל ובכל מקום אחר.
זאת, שהכינה לנו את האוכל הכי טעים בעולם בכל זמן ובכל מקום.
זאת, שהייתה שמחה ומאושרת לא משנה מה מצבה.
זאת, שעזרה ותמכה לכל מי שהיה זקוק לזה, גם אם היא לא קיבלה שום דבר בתמורה.
זאת, שכל חייה הייתה מוקפת באהבת משפחתה וחבריה.
זאת, שתמיד אהבה לארח את כולם ואת זה עשתה בשמחה גדולה.
זאת, שלא פחדה להזדקן ונהנתה מהחיים עד הרגע האחרון.
זאת, שאהבנו, שתמיד נאהב, שנתגעגע ולעד לא נשכח.
כזאת הייתה סבתא.

אוהבים ומתגעגעים,

שירה, גאיה, אבישג ואדם.

כולנו בהלם. הדמעות זולגות וזולגות, ללא הרף. אין אחד שמצליח לעצור את הדמעות והכאב. אני מסתכלת על קירות הבית, שלפני רגע היה ושופע חדות חיים ופתאום הכל שונה. על הכיריים עומדים הסירים לארוחת יום שישי, שהייתה אמורה להתבשל. הסירים יישארו יתומים,, כפי שאנחנו כולנו התייתמנו עם מותך. עולם מטורף. אני בדרכי לסגור את המועדון אחרי יום הזיכרון לחללי צה"ל. אני פוגשת בדרכי את סיגל נוהגת באוטו. לאן את נוסעת? עונה לי סיגל "לקחת את אמא לקפלן, גם אתמול בלילה היינו עם אמא בקפלן", אומרת לי סיגל. "הזמנו אמבולנס, אמא הרגישה כאב חזק בחזה, הייתי אתה במיון ולא נמצא שום ממצא על מנת לאשפזה". השעה ארבע אחרי הצהריים סיגל לוקחת שוב את אמא לקפלן עם כאבים חזקים בחזה ובגב. אני מצלצלת לסיגל כמה פעמים. אומרת לי סיגל "זה ממש טרוף רופא אחד על 80 חולים" "אני אצלצל שוב" אמרתי לסיגל – אבל אין מענה. צלצלתי לרון לדעת מה קורה והוא אמר לי "אין שום דבר משמעותי, אני אדבר אתך שוב עוד מעט." כעבור חצי שעה רון מצלצל ומודיע לי "שושקה נפטרה!" הייתי בשוק פרצתי בבכי, כאילו כל העולם התהפך עלי. איפה סיגל? סיגל לבד בקפלן, אני רוצה את סיגל כמה הרבה עזרה קבלתי ממך סיגל כשאני אושפזתי. אמרתי אז לאמא שלך, שאת עשויה מזהב, כל מעשה שלך כל כך שקט ובוטח.

ואת אמא שושקה היית מרכז החיים של המשפחה בכל אירוע. רק לפני זמן קצר, בפסח, עשית לנו את המרק המשובח עם הקנידלך. מי יעשה מרק כזה ואורז? ומי יעשה בימי שישי את הארוחה המשפחתית עם המאכלים הנפלאים שיצאו תחת ידיך כלאחר יד?

כל בוקר נפגשנו שאלת אותי איך אני מרגישה אמרתי לך "משתפר" "יופיי" ענית לי ולא ידעתי שמה שאצלי ישתפר ייהפך אצלך לעניין של רגע ואת כבר לא איתנו. כמה אהבתי אותך. כמה הערכת אותך ועוד הרבה נשים שהוקירו לך תודה על היותך קוסמטיקאית. כמה אהבת את נכדיך וכמה הושטת יד לעזור להם לסיגל, נטע ושרון. כשצריך. שום סימן של קושי לא הראית לפני כן.

יום העצמאות הזיקוקים נופלים בשלל צבעים. מי ייתן ותהיה מנוחתך האחרונה רוויה בשלל צבעים.

אזכור אותך כאמא. כסבתא וכחברה טובה ומסורה.

תהיה מנוחתך עדן

שושקה סעידי

שושקה חברתי הקרובה והמיוחדת,
איך אפשר לכתוב עליך ואלייך בלשון עבר, בלתי נתפס.
שושקה אישה כל כך יפה, יופי חיצוני ופנימי.

הקשר בינינו, הידידות והחברות נמשכו עשרות שנים, זו הייתה קירבה שקטה ואינטימית, שהיו בה תמיכה, דאגה רבה ועזרה בשעת הצורך. אני לא זוכרת איך וממה זה התחיל, אולי מעבודה משותפת, אולי מהכנת חגים ואירועים שמחים ועצובים בחיי הקיבוץ. אולי מדברים שונים, שעשינו יחד במהלך החיים בקיבוץ. נמשכנו זו לזו והיה לנו קל לדבר ולשתף האחת את השנייה ולתמוך בשעת הצורך, וגם לבקש עזרה בלי לחשוש.

הטיולים שלנו - של שושקה, של רחל יפהר, של רינה מיחיעם ושל נורית מעין המפרץ, שהייתה מגיעה עם מכונית ושלי, התחילו לפני יותר משלושים שנה, פעם בכמה שבועות, יצאנו מוקדם בבוקר ליום ארוך, הגענו לקצווי ארץ. בטיולים האלה הרגשנו התעלות, קראנו להם יום בריאות הנפש. תוך השבועיים הקרובים היה מתוכנן הטיול הבא. בשביל לבוא למפגשים - טיולים אלה הייתה שושקה מבטלת ודוחה כל דבר.

שושקה הייתה ממוקדת בעבודתה במסירות, באחריות ובאהבה, אך מעל הכול ובראש מעיני הייתה משפחתה הגדולה, החמה והאוהבת, שהייתה מרכז חייה.

רבים רבים אהבו והעריכו אותה מאד והרגישו שהיא חברה שלהם. היה קל לפנות אליה בשעת הצורך והיא תמיד הייתה מוכנה לעזור ולשתף פעולה בשקט ובצניעות. היא הייתה מעורבת ואיכפתית מאד במה שנוגע לחברים בקיבוץ, בעיקר לכאלה שנראה היה לה שנעשה להם עוול, היה איכפת לה מאד גם בנושאים שונים הקשורים לחיי הקיבוץ, היא לא דיברה בפורומים רשמיים, אבל לא פעם פנתה לנוגעים בדבר, כדי להסב את תשומת ליבם, בשקט בלי שאף אחד ידע. ולעזור לאנשים מאחורי הקלעים.

סביב ביתה מסתובבים חתולים עזובים, היא קנתה שק אוכל ודאגה להאכיל אותם, כל כך אופייני לה.

והקוסמטיקה מוסד, שהוא כולו שושקה - הידע והמיומנות הרבים בטיפולים ובהכנת החומרים, החדר הנעים, המסודר והמבושם עם מוזיקת רקע שקטה, ובאווירה זו ידיה הרכות והבטוחות מעסות, מלטפות את הידיים, העורף והפנים ומצטרפות יכולת ההקשבה, הרגישות והאמפטיה, שהיו בה. תנאים אלו גרמו לכך, שאו שנרדמים, או מדברים ולעיתים שופכים את הלב ומספרים סודות והדברים נשארו חתומים בליבה. ואז לפעמים החליטה לפעול, כדי לעזור למישהו. או להקל עליו, אך בשקט, דברים השתנו, בלי שאיש ידע שידה הייתה בזה.

לפני זמן מה, סיפרה לנו בארוחת הצהריים. בשולחן הקבוע שלנו בחדר האוכל, כאשר אנחנו יושבות במקומות הקבועים שלנו. שאלה נכדתה הקטנה אמרה לה "סבתא על תדאגי כשאת תמותי נעשה לך מסיבה גדולה כמו לסבא זליג", אז כן אלה חמודה ושאר הנכדים, הבנות ובני זוגם גדעון איציק וכל המשפחה שלכם גדעון ושושקה, אכן אנחנו עושים לה מסיבה, מסיבה של בכי כאב צער וגעגועים על האובדן הגדול, הבלתי נתפס שנחת עליכם ועל כולנו בבום כזה. בשבילי באופן אישי, קיבוץ כפר מנחם כבר לא יהיה אותו המקום, בו היית את, כל כך משמעותית וייחודית בחיי.

27.4.2012

עם פטירתה של שושנה, מלים על קברה

שושנה הייתה בחורה יפה. עוד בנעוריה מאור פניה היה לשם דבר. מעטות הדוגמאות בהן היופי החיצוני יהיה תואם לאופי שכולו טוב-לב, מבט אוהב ויופי פנימי, השופך את זיוו על כל הסובבים אותה.

לשושקה, כפי שהכל אהבו לקרוא לה, היה אופי של נתינה, של התחשבות בזולת ושל רצון להיטיב עם אדם קרוב, אף זר. בחייה ידעה לשתף עצמה בחיי הקיבוץ, בתרומה לכל מה שיש בו סיוע לחלש, לנזקק ולכל פעולה היכולה להיטיב ולשפר את חיינו בתבונה וברגישות, על גבעה זו בה גדלה וחיה עוד משחר נעוריה.

משפחתה, ששלחה פארותיה למרחקים, עמדה תמיד בראש מעייניה, בדאגתה ובגלי האהבה שידעה להרעיף על כולם, בנים, נכדים קרובים ובעיקר, על גדעון בעלה.

שושנה ידעה לאהוב וכל רואיה חשו זאת בכל אשר פנתה.

מותה המפתיע והנורא בפתאומיותו, הכה את כולנו בתדהמה וצער על היותנו כציץ נובל, באין באפשרותנו אלא לקבל את ההלם, עומדים אין אונים מגודל המכה.

ידידה טובה הייתה לרבים, ולכל אחד ידעה להפנות את תשומת הלב, לשאול על שלום יקריו, לחוש היטב אם צר לו, ולהוסיף דברים היכולים לחזק ולעודד.

אדם רחב-לב הייתה שושקה ורבים מבינינו שמחו בחברתה, אך היה זה ליבה שבגד בה, והותיר חלל גדול בכולנו

לגדעון, סיגל, נטע ושרון היקרים ולאציק אחיה, קשה ואינני יודע אם ניתן למצוא מילות של נחמה. הסתלקותה הפתאומית פערה בלבכם תהום של מחשכים, שאין לדעת כיצד ניתן לשאת אכזריותו. כך גם למשפחה הרחבה – לכולכם, רק זאת אדע לומר, בצניעות, בשפלת רוח של אבלים, אך גם מתוך היכרותי, איזה אדם מקסים אבד והלך ללא שוב – היא הייתה מופת של יופי, תום-לב ונשמה גדולה.

קבלו את תנחומינו בתפילה ובתקווה, שנשמתה הטהורה תהא לכם ולנו, מופת ונר תמיד של אהבה. תהיה נשמתך צרורה ברגבי כפר מנחם, שושקה, באדמה שכה אהבת, המקבלת אותך היום, נפש טהורה, בעלת לב-זהב.

שאי שלום, ידידה. צבי קרן

לזכרה של רחל'ה נתנאל

מאמי שלנו,

אהובה שלנו

יפה שלנו

יקרה מפז שלנו

טובה שלנו

תמימה ואמיתית שלנו הכי בעולם.

מלאת חוש הומור ואופטימית

גם בזמנים קשים ביותר.

גידלת אותנו לבד עם הרבה קושי

ועשית זאת בגבורה

ואנו גאות בך על הכל:

על מי שאת

על מה שהעברת לנו בחיים האלו

היית לנו הכל: אמא, חברה, אשת סוד, היית הדבק שלנו.

מעורבת בכל דבר בחיינו, מקטן עד גדול.

תמיד האמנת בנו ותמכת לאורך כל הדרך.

אנחנו קשורות אליך בנשמה, בנפש.

את חלק מאיתנו, מבסיס גופינו שנלקח.

בחודש האחרון לחיך, סבלת קשות מדלקת לבלב, ונלחמת כמו שרק את יודעת, עם כוחות נפש כגודל השמיים.

ביום לפני מותך, נפרדנו ממך אני ותמרי, ידענו כי שעתך קרובה.

למחרת, לאחר שאמנון ושמחה ראו אותך, הסכמת לוותר, וללכת לעולם שכולו טוב.

חיכית להיפרד מכולם.

אמא

אלוהים איתך.

אלוהים אוהב אותך.

אלוהים רואה את הלב שלך.

אלוהים שומר עליך עכשיו.

את בגן עדן, במקום יפיפה.

ואת תמיד איתנו

בלב שלנו

לעולם. תמרי ומיכל שלך.

21.3.2012

רחלה שלנו.

זה ממש לא מתאים לעמוד כאן ולדבר עליך, בלשון עבר. סיפור חייך שזור בסיפור חיי ונכון שכבר איננו מאוד צעירים אבל בכל זאת, זה עוד מוקדם להיפרד.

נולדנו כל אחת לאמא שלה, אבל גדלנו יחד. יחד בבית התינוקות, יחד בגן מיפה אחר-כך יחד בקבוצת "דרור", יחד בכיתות יסוד ויחד למוסד. גם לצבא הלכנו יחד, קצת התפזרנו לחיילות השונים ושוב חזרנו יחד לקיבוץ, יחד לשנת שרות בלהבות חביבה ויחד הביתה, לכפר מנחם, לבנות את הבית האישי שלנו בתוך הבית הגדול – הקיבוץ. כל כך הרבה יחד, אז למה לפרק אותו?

רחלה, אני יושבת לי פה ומדפדפת בתמונות שלך (שכל כך הרבה מהן הן שלנו) ואת כל כך יפה, יפה במראה וכל יפה מבפנים. איזה רגישות, איזה נועם הליכות, איזה קבלה של האחר. לא בועטת, לא דורסת, עדינה, אוהבת ומחבקת. נולדת בקיץ, יוני 1944. וכאילו ספגת מרגע לידתך את האור והחום של קיץ ישראלי ספגת ולא היססת להעבירו ממך ולשתף בו את הסובבים אותך. כזאת היית כנערה וכזאת נשאת כל חייך. חייך הבוגרים לא היו קלים. משברים של נפש ומשברים של גוף. את יוצאת מדי פעם מהקיבוץ אבל תמיד חוזרת לכאן, לכפר מנחם שהיה ונשאר הבית שלך. במהלך השנים עבדת

במסירות בבית תינוקות, למדת מקצוע ועבדת במקצוע שבחרת, פדיקור, התנדבת במועדון גיל הזהב ודאגת שמי שמגיע למועדון ייהנה מקבלת פנים חמה ומפנקת. ועוד.

ובתוך כל אלה נולדות בנותיך, קודם מיכל ואחר כך תמר. וכמה אהבת לספר לי עליהן. ים של אהבה טמנת בהן. את כל שיכולת השקעת בגידולן.

בשנים האחרונות נעשה לך קשה יותר ויותר. ראיתי אותך נושאת את הקושי ולמרות זאת, כל פגישה שלי איתך הסתיימה בחיך ובמשפט הקבוע שלך, "יהיה טוב, נכון?" ככה אמרת ואני מקווה שגם האמנת. לידך, לצידך ואיתך, ככל שרק יכלו, היו בנותיך, מיכל ותמר- ראיתי אתכן בדרך בה טיפלתן באמא. הדאגה, האהבה והתמיכה שהענקתם לה – לא כל אמא זוכה לכך. אמא שלכן התברכה בכן, וזכתה.

רחלה – נזכור אותך עם היופי שבך, ועם האנושיות שלך – ככה נזכור אותך, כולנו, חברי כפר מנחם, חבריך, בני כיתתך ואני.

מיכל ותמר הבנות, אמנון ושמחה האחים, אתכם בכאב הגדול.

מי ייתן ולא תדעו עוד צער.

בשם כל בית כפר מנחם

אוכמה.

21.03.12

יום אביבי הגיע / לזכרה של רחל דוידוב נתנאל לבושין .
וגם פריחת האפרסק שבגינתי
ואת שוכבת על ערש דווי
כמעט חודש ימים

יום אביבי הגיע
וגם פריחת האפרסק שבגינתי
ואת מוטלת אחותי .

יום אביבי הגיע
ראשיתה של צמיחה ולבלוב
ואת רוחלה דועכת
ודועכת
לקראת סופך .

יום אביבי הגיע
ואף פריחת האפרסק
אשר בגני
כל אלו לא יכלו למנוע את סופך.

יום אביבי הגיע
ואף פריחת האפרסק
אשר בגני
ואינך עונה עוד
לקריאתי .

יום אביבי הגיע
והקיץ בתחילתו
ואת אחותי רחל
בדרכך האחרונה.

אנא סלחי
על כל שפגענו בך .

אנא סלחי
שלא שמרנו עליך

אנא סלחי
שלא עשינו יותר
למענך .
כשהיית עדיין עמנו

ישמר זכרך לעד בקרבנו
שלך אמנון דוידוב כפר מנחם

רחלה היקרה,

רחל, רחליקה, אבא דוד היה קורא לה, והיא הייתה ביתו האהובה, הכל היה מוכן לעשות בשבילה.

מזכיר לי את יעקב אבינו, שהיו לו רחל וגם לאה.

תודה לך אבינו שבשמיים, אלוהי ישראל שהעלית לארץ אבותינו את דוד ולאיקה דוידוב, הורינו שעזרו כחלוצים להקים את קיבוץ כפר מנחם ואת מדינת ישראל ונתת להם את ילדיהם אמנון רחל ושמחה.

(פינת חיים עובדת גרים בה איכרים, עובדי אדמת מולדת רועי העדרים, הוי, מה מאוד חימדתי - כפרי זה הקטן, מקום זה בו נולדתי מקום גם בו אזקן.)

רחלה אחותי הייתה תמיד טובה אלי, אחיה הקטן, ואני זוכר אותה יפיפיה כמו פרח באביב.

נפשה עדינה, תמימה, שברירת מדי לעולם הזה. כנה וללא העמדת פנים.

הפסוק הבא הזכיר לי את רחלה קרוב אדוני לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע. (תהלים לד: 19)

דוד ולאיקה שרו הרבה וגדלנו עם השירים והמוזיקה (שתלתם ניגונים בי אימי ואבי, ניגונים מזמורים שכוחים) רוחלה אהבה שירים ואהבה לשיר.

נזכור את רוחלה היקרה שלנו אמא, סבתא ואחות. היה קל ונעים לאהוב אותה והיא ידעה לאהוב.

יהי זכרה ברוך

מיכלי ותמרי יקרות, כולנו אוהבים אתן מבורכות. אשרי האבלים כי הם ינוחמו.